

NAFAKA ALACAKLARININ YABANCI ÜLKELERDE TAHSİLİNE İLİŞKİN 1956 TARİHLİ BİRLEŞMİŞ MİLLETLER SÖZLEŞMESİ

(1956 tarihli New York Sözleşmesi)

Kanunen kendilerine bakmakla mükellef olan kimseleri yabancı memleketlerde bulunan ve ihtiyaç içinde olan şahısların karşılaştığı insani probleme bir çözüm yolu bulunmasının ivediliğini ve

Nafaka davalarının yabancı memleketlerde takibi veya nafaka ilâmlarının yabancı memleketlerde tenfizinin ciddî amelî ve kanunî güçlükler yarattığını mütalâa ederek ve,

Bu problemlerin hallini ve bu güçlüklerin yenilemesini mümkün kılacak vasıtaları derpiş etmeye kararlı olarak

Âkit Taraflar aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır:

Madde 1

Sözleşmenin amacı

1- İşbu Sözleşmenin amacı, Âkit Taraflardan birinin ülkesinde bulunan ve bundan sonra alacaklı diye isimlendirilen bir şahsın, Âkit Taraflardan başka birinin yargısına tabi bundan sonra borçlu diye isimlendirilen bir şahıstan hakkı olduğunu iddia ettiği nafakayı tahsil etmesini kolaylaştırmaktadır. Nafakanın tahsilini kolaylaştırmakta kullanılacak teşekküller bundan sonra gönderici makamlar ve aracı kurumlar olarak isimlendirilmiştir.

2- İşbu Sözleşmede öngörülen hukuk yolları iç veya uluslararası hukukta mevcut diğer hukuk yollarını tamamlar, onların yerine geçmez.

Madde 2

Kurumların tayini

1- Onay veya katılma belgesinin tevdiî sırasında her Âkit Taraf kendi ülkesinde gönderici makamların vazifesini yapacak bir veya birkaç idari veya adli makam tayin eder.

2- Onay veya katılma belgesinin tevdiî sırasında her Âkit Taraf kendi ülkesinde aracı kurumun vazifelerini yapacak kamusal veya özel bir teşekkül tayin eder.

3- Her Âkit Taraf 1'inci ve 2'nci fıkraların tatbiki cümlesinden olan tayinleri ve bunlarda vuku bulacak bütün değişiklikleri gecikmeksizin Genel Sekretere bildirir.

4- Gönderici makamlar ve aracı kurumlar, diğer Âkit Tarafların gönderici makamları ve aracı kurumları ile doğrudan doğruya temasa geçebilirler.

Madde 3

Talebin gönderici makama sunulması

1- Bir alacaklı bundan sonra alacaklının Devleti diye isimlendirilen bir Âkit Tarafın ülkesinde bulunduğu, borçlu da bundan sonra borçlunun devleti diye isimlendirilen başka bir Âkit Tarafın yargısına tabi olduğu zaman, alacaklı borçludan nafaka alacağının tahsili için bulunduğu Devletin bir gönderici makamına bir talepte bulunabilir.

2- Her Âkit Taraf, aracı kurumun Devletinin kanununa göre nafaka taleplerinin normal olarak istinad etmesi gereken beyyineyi, bu beyyinenin kabule şayan olması için ne şekilde arz edilmesi gerektiğini ve bu kanunun vazettiği diğer şartları genel sekretere bildirir.

3- Alacaklı bütün belgeler ve icabında bilhassa aracı kuruma alacaklı namına hareket etme veya alacaklı namına hareket etmeye ehil bir şahıs tayin etme yetkisi veren bir vekâletname ile alacaklının ve mümkünse borçlunun birer fotoğrafı nafaka talebi ile beraber sunulmalıdır.

4- Gönderici Makam, aracı kurumun Devletinin kanununun aradığı bütün şartların yerine getirilmiş olması için mümkün olan bütün tedbirleri alır; bu kanunun hükümleri mahfuz kalmak üzere, nafaka talebi aşağıdaki bilgileri ihtiva eder:

a) Alacaklının soyadı, adı, doğum tarihi, milliyeti ve mesleği ile icabında kanunî mümessilinin soyadı, adı ve adresi;

b) Borçlunun soyadı, adı, doğum tarihi, milliyeti ve mesleği ile alacaklının malûm olduğu

ölçüde borçlunun son beş sene içindeki adresleri;

c) Nafaka talebinin mucip sebeplerinin teferruatı bir izahı ile talep olunan şey ve bilhassa

alacaklının ve borçlunun gelir kaynakları ve aile durumuna müteallik sair alâkalı bilcümle

malûmat.

Madde 4

Dosyanın intikali

1- Gönderici makam, talebi gereksiz mütalaa etmedikçe, dosyayı borçlunun devleti tarafından tayin edilen aracı kuruma intikal ettirir.

2- Dosyayı intikal ettirmeden önce, gönderici makam gönderilecek evrakın alacaklının devleti kanununa göre şekil bakımından muntazam bulunduğu kanaat getirir.

3- Gönderici Makam, aracı kuruma talebin haklı olup olmadığına dair kendi fikrini bildirebilir ve alacaklının adli müzaheret ve masraf muafiyetinden istifade ettirilmesini tavsiye edebilir.

Madde 5

Hükümlünün ve diğer adli muamelelerin intikali

1- Gönderici Makam, alacaklının talebi üzerine 4'üncü maddenin hükümlerine uygun olarak, Âkit Taraflardan birinin salahiyetli bir mahkemesinden alacaklı lehine sâdır olan nafaka ile ilgili muvafakat veya nihai her kararı veya diğer her adli muameleyi, lüzumlu ve mümkün olduğu takdirde, bu kararın alınmasına müncer olan duruşmanın zabıt varakası ile birlikte intikal ettirir.

2- Yukarıdaki fıkrada bahsedilen kararlar ve adli muameleler 3'üncü maddede zikredilen belgelerin yerine geçebilir ve onları tamamlayabilir.

3- 6'ncı maddede öngörülen muhakeme usulü, borçlunun Devletin kanununa göre ya bir tenfiz kararı veya tescil usulü olabilir ya da 1 inci fıkra hükümlerine göre intikal ettirilen karara müstenit yeni bir dava olabilir.

Madde 6

Aracı kurumun görevleri

1- Aracı Kurum, alacaklının verdiği yetki sınırları dâhilinde hareket ederek, alacaklı namına nafakanın tahsilini temin için icap eden bütün tedbirleri alır. Bu tedbirler meyanında bilhassa sulh yoluna gider, gerekirse bir nafaka davası açar ve takip eder ve nafaka tediyesiyle ilgili her hükmü, emri veya sair adli muameleyi icra ettirir.

2- Aracı kurum gönderici makama yapılan işlerden daimi surette mülûmatkâr kılar. Eğer bir işlemde bulunamazsa bunun sebeplerini bildirir ve dosyayı gönderici makama iade eder.

3- Anılan davalarda ve bunlarla murtabıt bütün meselelerde uygulanacak kanun, işbu sözleşmenin hiçbir hükmü ile bağlı olmaksızın, bilhassa devletler hususi hukuku dalındaki hükümleriyle beraber borçlunun devletinin kanunudur.

Madde 7

İstinabe

İlgili iki Âkit Tarafın kanunları istinabeyi kabul ettiği hallerde aşağıdaki hükümler uygulanır:

a) Nafaka davasına bakan bir mahkeme, tamamlayıcı belgeler ve başka deliller temin etmek için, ya diğer Âkit Tarafın yetkili mahkemesinde ya da Âkit Tarafın tayin edeceği başka bir makam veya Kurumdan istinabe talebinde bulunabilir.

b) İstinabe talebinde bulunulan makam, tarafların hazır olabilmesi veya temsil edilebilmesi için, istinabenin icra edileceği tarihi ve mahallî ilgili gönderici makam ve aracı kuruma, aynı zamanda borçluya bildirmeye mecburdur.

c) İstinabe mümkün olan süratle icra edilmelidir. Alındığı tarihten itibaren dört ay zarfında icra edilemezse, istinabede bulunan makama gecikmenin veya icra edilmeyişinin sebepleri bildirilmelidir.

d) İstinabenin icrası hiçbir gûna harç ve masraf tediyesini gerektirmez.

e) Aşağıdaki haller dışında istinabenin icrası reddedilemez:

1- Belgenin sıhhatinin şüpheli olması;

2- İstinabeyi icra edecek Âkit tarafın bunu egemenliğine ve güvenliğine hanel getirecek mahiyette bulması.

Madde 8

Adli kararların tadili

Nafaka kararlarının tadiline mütaallik taleplere de bu Sözleşmenin hükümleri uygulanır.

Madde 9

Muafiyetler ve kolaylıklar

1- İşbu sözleşme altında yapılacak adli muamelelerde nafaka alacaklısı, davanın açıldığı memlekette ikamet eden veya bu memleketin vatandaşı olan alacaklılara tanınan masraf muafiyetinden istifade eder ve onlarla aynı muameleyi görür.

2- Yabancı veya gayrimukim alacaklılar dava masrafları için ne teminat akçesi yatırmaya ne de başka türlü bir tediyat veya tevdiatta bulunmaya mecbur edilemezler.

3- Gönderici makamlar ve aracı kurumlar bu sözleşmenin hükümlerine uygun olarak ifa ettikleri hizmetler için hiçbir ücret tahsil edemezler.

Madde 10

Paraların transferi

Harice yapılan para transferlerini kayıtlamış bulunan Âkit Taraflar, nafaka olarak tahsil edilen paraların ve bu sözleşmeye müsteniden açılan nafaka dâvaları münasebetiyle yapılmış masrafları karşılamaya mâtuf paraların transferine birinci derecede öncelik tanıyacaklardır.

Madde 11

Federal Devlet

Federal bir devlette veya basit olmayan bir devlette aşağıdaki hükümler uygulanır.

a) İşbu Sözleşmenin federal yasama organının yasama yetkisine giren maddeleri hususunda, federal hükümetin vecibeleri federal devlet olmayan tarafların vecibelerinin aynıdır.

b) İşbu sözleşmenin, federasyon anayasasına göre teşriî tasarrufta bulunmaya mecbur olmayan federe devlet, vilâyet veya kantonların yasama yetkisine giren maddeleri hususunda, federal hükümet mümkün olan en kısa zamanda ve müspet mütalaası ile birlikte bu maddeleri federe devlet, vilâyet veya kantonların yetkili makamlarının ıtılama sunacaktır.

c) İşbu Sözleşmeye Taraf olan bir Federal Devlet, Genel Sekreter aracılığı ile kendisine intikal ettirilen başka bir Âkit Tarafın talebi üzerine, Sözleşmenin herhangi bir hükmü hakkında federasyonda veya federasyonu teşkil eden federal devlet, vilâyet veya

kantonlarda mer'î olan mevzuat ve tatbikat hakkında bir izahnameyi, teşriî veya başka türlü bir tasarrufla bu hükme verilen mer'iyenin şümülünü de belirterek gönderecektir.

Madde 12

Ülke bakımından uygulama

Onama veya katılma sırasında Âkit Taraf aksine beyanda bulunmadıkça işbu sözleşmenin hükümleri, dış münasebetleri bu Âkit Taraflar vasıtasıyla temin edilen muhtariyeti olmayan, vesayet altındaki ülkelere de şamil olur veya aynı şartlarla bu ülkelerde de uygulanır. Böyle bir beyanda bulunan her Âkit Taraf sonradan herhangi bir anda genel sekretere haber vermek suretiyle sözleşmenin uygulanmasını bu ülkelere birine veya hepsine teşmil edebilir.

Madde 13

İmza, onama ve katılma

1- İşbu Sözleşme 31 Aralık 1956 tarihine kadar Birleşmiş Milletler Teşkilâtı üyesi bütün devletlerin, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı üyesi olmamakla beraber Beynelmilel Adalet Divanı statüsüne taraf olan veya Birleşmiş Milletlerin İhtisas Teşekküllerinden birine üye olan devletlerin, aynı zamanda Birleşmiş Milletler Teşkilâtı üyesi olmamakla beraber Ekonomik ve Sosyal Konsey tarafından Sözleşmeye taraf olmak üzere davet edilmiş bütün devletlerin imzalaması için açık kalacaktır.

2- İşbu Sözleşme onaylanacaktır. Onay belgeleri genel sekretere tevdi olunacaktır.

3- 1 inci fıkrada zikredilen bütün devletler işbu sözleşmeye her an katılabilirler. Katılma belgeleri genel sekretere tevdi olunacaktır.

Madde 14

Yürürlüğe giriş

1- İşbu Sözleşme üçüncü onay veya katılma belgesinin 13'üncü maddesi hükümlerine uygun olarak tevdi edileceği tarihi takibedecek otuzuncu günde yürürlüğe girecektir.

2- Üçüncü onay veya katılma belgesinin tevdiinden sonra sözleşmeyi onaylayacak veya katılacak her devlet için sözleşme, bu devlet tarafından kendi onay veya katılma belgesinin tevdiini takip eden otuzuncu günde yürürlüğe girecektir.

Madde 15

Fesih

1- Her Âkit Taraf, genel sekretere ihbarda bulunmak suretiyle işbu sözleşmeyi feshedebilecektir. Fesih aynı zamanda 12'nci maddede zikredilen ülkelerden birisine veya hepsine uygulanabilecektir.

2- Fesih, ihbarın genel sekretere ulaştığı tarihten bir sene sonra tesir icra edecek ve tesir icra etmeye başladığı anda yapılmakta olan işlere müessir olmayacaktır.

Madde 16

İhtilafların halli

Âkit Taraflar arasında işbu sözleşmenin tefsir ve tatbikine müteallik bir ihtilâf zuhur eder ve başka yollarla halledilemezse Beynelmîlel Adalet Divanına götürülür. İhtilâfin divana götürülmesi ya ihtilâfa düşen tarafların kendi aralarında vardıkları hususî bir anlaşmanın ihbarı suretiyle ya da ihtilâfa düşen devletlerden birinin talep etmesi suretiyle olur.

Madde 17

İhtirazi kayıtlar

1- İmza, onay veya katılma sırasında bir Devlet işbu Sözleşmenin maddelerinden birine bir ihtirazi kayıt koyarsa, genel sekreter bu ihtirazi kaydın metnini bu sözleşmeye taraf olan bütün devletlere ve 13'üncü maddede zikredilen diğer devletlere gönderir. Bu ihtirazi kayıt kabul etmeyen herhangi bir Âkit Taraf, ihtirazi kayıt metninin gönderildiği tarihten itibaren doksan gün içinde, bu ihtirazi kayıt kabul etmediğini genel sekretere bildirebilir ve bu takdirde sözleşme ihtirazi kayıt koyan Devlet ile buna itiraz eden Devlet arasında yürürlüğe girmeyecektir. Sözleşmeye bilahare katılacak her devlet arasında yürürlüğe girmeyecektir. Sözleşmeye bilahare katılacak her devlet, katılma sırasında kabul etmediği ihtirazi kayıtları genel sekretere bildirebilir.

2- Bir Âkit Taraf daha evvel koyduğu bir ihtirazi kayıt her an geri alabilir ve geri aldığı ihtirazi kayıt genel sekreter bildirir.

Madde 18

Mütekabiliyet

Bir Âkit taraf işbu sözleşmenin hükümlerini diğer Âkit Taraflara karşı ancak kendisinin bu Sözleşme ile bağlı olduğu derecede ileri sürebilir ve bu hükümlere binaen hak iddia edebilir.

Madde 19

Genel Sekreter tarafından yapılacak bildirimler.

1- Genel Sekreter,

- a) 2'nci maddenin 3'üncü fıkrası hükümlerine tevfikan bildirilecek tayinleri,
- b) 3'üncü maddenin 2'nci fıkrası hükümlerine tevfikan verilecek bilgileri,
- c) 12'nci madde hükümlerine tevfikan yapılan beyan ve bildirimleri,
- d) 13'üncü madde hükümlerine tevfikan yapılan imza, onay ve katılmaları,
- e) 14'üncü maddenin 1' inci fıkrasına tevfikan sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihi,
- f) 15'inci maddenin 1' inci fıkrası hükümlerine tevfikan yapılan fesihleri,
- g) 17'nci maddenin hükümlerine tevfikan konulan ihtirazı kayıtları ve bu kayıtlara

yapılan itirazları,

Birleşmiş Milletler Teşkilâtına üye olan bütün devletlere ve 13'üncü maddede zikredilen üye

olmayan Devletlere bildirilecektir.

2- Genel Sekreter aynı zamanda 20'nci madde gereğince yapılacak tadil taleplerini ve bu taleplere verilecek cevapları da bütün Âkit Taraflara bildirecektir.

Madde 20

Tadil

1- Her hangi bir Âkit Taraf genel sekretere bildirmek suretiyle işbu sözleşmenin tadilini her zaman isteyebilecektir.

2- Genel sekreter bu talebi bütün Âkit Taraflara intikal ettirecek ve onları dört ay içinde tadil teklifini incelemek üzere bir konferansın toplanmasına taraftar olup olmadıklarını kendisine bildirmeye davet edecektir. Eğer Âkit Tarafların çoğunluğu müspet cevap verecek olursa genel sekreter bu konferansı toplayacaktır.

Madde 21

Sözleşmenin tevdi ve diller

İngilizce, Çince, İspanyolca, Fransızca ve Rusça metinleri aynı derecede muteber olan işbu sözleşmenin aslı Genel Sekretere tevdi olunacak, o da 13'üncü maddede zikredilen bütün devletlere aslına uygun tasdikli suretlerini gönderecektir.